

Скиба С.С.,
студентка 6 курсу, 6 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМАТИКА ПІДЛІТКОВОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Ключові слова: злочинність неповнолітніх, характеристика, детермінанти, профілактика.

Анотація. У тезах розглянута характеристика та детермінанти злочинності неповнолітніх. Запропоновані шляхи попередження цього соціального явища.

Ключевые слова: преступность несовершеннолетних, характеристика, детерминанты, профилактика.

Аннотация. В тезисах рассмотрена характеристика и детерминанты преступности несовершеннолетних. Предложены пути предупреждения этого социального явления.

Keywords: juvenile delinquency, characteristics, determinants, prevention.

Summary. In theses examined characteristics and determinants juvenile delinquency. Ways to prevention this social phenomenon are suggested.

Злочинність неповнолітніх є одним з важливих питань сьогодення, у тому числі і для України. Відповідно до статистичних даних, рівень злочинності неповнолітніх осіб за останнє десятиліття зменшився. Відтак, їх кількість у 2010 році становила 17 342 особи, а у 2019 році – 4088 осіб. Однак, не дивлячись на позитивну

динаміку, необхідно пам'ятати, що молоде покоління є майбутнім держави, а також те, що злочинність серед неповнолітніх може призводити до зросту рецидивної злочинності у подальшому. Вважається, що особа, що відбула кримінальне покарання в ідеалі не повинна вчиняти більше нових злочинів та інших правопорушень [1, 127], але чи актуальне це правило до неповнолітніх злочинців?

Рівень підліткової злочинності характеризується високим ступенем латентності, оскільки правопорушення, скоєні неповнолітніми, у більшості випадків сприймаються дорослими особами як прояв перехідного віку, що не потребує звернення до правоохоронних органів. Тож, за даними експертів, частка не облікованих правопорушень у 3-4 рази перевищує офіційно зареєстровані випадки. Злочинності неповнолітніх властивий і груповий характер, що пояснюється необхідністю гуртування з метою концентрування сили. Такі об'єднання відрізняються мобільністю, нестійкістю, короткочасністю існування та здатністю змінювати план дій і характер діяльності в цілому [2, 294-296].

Як зазначає Б.М. Головкін, проявами злочинної поведінки неповнолітніх, є близько десяти найпоширеніших для цієї категорії злочинів, серед яких переважають корисливі злочини, а саме крадіжки (з неоднорідністю місць вчинення злочину, часу, сум збитків) [3, 205]. Більше половини злочинів відносять до тяжких або особливо тяжких. Інтенсивність злочинів, скоєних дітьми більша у густонаселених та промислових регіонах складної криміногенної ситуації (східні, південно-східні регіони). Частіше злочини вчиняються хлопцями, аніж дівчатами, оскільки саме хлопцям більш властивий потяг до гострих відчуттів, самоствердження будь-якими способами та ігнорування правових приписів [4, 43]. Окрім того, найкриміногеннішими віковими показниками є період 16-17 років [5, 85].

Серед небезпечних тенденцій виділяють вчинення неповнолітніми злочинів із особливою жорстокістю, цинізмом, збільшення кількості злочинів у стані алкогольного та наркотичного сп'яніння. Окрім цього, збільшуються показники втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність.

Постає питання: які фактори є детермінантами підліткової злочинності та які міри слід вживати задля протидії такому негативному соціальному явищу?

Дані соціологічного опитування підтверджують, що основними причинами підліткової злочинності є: негативний вплив оточення – 63%, алкоголю та наркотиків – 43%; впевненість у безкарності за вчинене діяння – 31%; низький рівень доходів сім'ї – 31%; цікавість – 24%; незнання законодавчих актів – 23% [6, 124].

Досі актуальним є вислів Ч. Беккарія, який стверджував, що краще попереджувати злочини, аніж карати за них. Важливим компонентом системи попередження злочинності виступає профілактика злочинності неповнолітніх.

Заходи із попередження злочинності неповнолітніх, перш за все, мають здійснюватись батьками, оскільки саме вони формують особистість дитини, закладають моральні бар'єри та орієнтири, власним прикладом можуть стимулювати до належної поведінки, допомагати дитині у кризових ситуаціях та впливати на оточення підлітка.

Профілактичній діяльності повинні приділяти увагу й освітні заклади, оскільки саме в цьому осередку досить багато часу перебуває дитина. Тож, освітні працівники здатні виявити небезпечні сигнали у поведінці підлітка, надати йому поради та підтримку чи звернути увагу на це близьких і рідних. А при наявності негативного впливу батьків, повинні звернутись до державних органів з метою здійснення ними заходів реагування.

Доцільно взяти до уваги і методи попередження злочинності неповнолітніх, які проводяться у США. Зокрема, мається на увазі діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері організації зайнятості неповнолітніх, активного дозвілля, створення популярних молодіжних рухів, центрів самодіяльності, заохочення підліткових ініціатив проти злочинності [7, с. 118].

Профілактику підліткової злочинності необхідно спрямовувати через боротьбу з гострими соціальними явищами: такими як алкоголізм та наркоманія. При цьому слід використовувати інструменти соціально-педагогічної діяльності та індивідуальної роботи з підлітком, з метою формування негативного відношення до алкоголю та наркотиків, зосереджуючи увагу на здоровому способі життя; здійснювати просвітницьку діяльність, що включатиме інформацію про наслідки впливу алкоголю та наркотиків; підвищувати рівень державного контролю за розповсюдженням алкоголю та наркотиків серед підлітків.

Тож, як бачимо, злочинність неповнолітніх – важлива соціальна проблема, вирішення якої потребує чималих сил з боку суспільства і держави. Існує велика кількість факторів, що впливає на підлітка в момент становлення його на шлях вчинення злочину, тож важливими є заходи, спрямовані на мінімізацію злочинності цієї групи населення. Найбільш ефективною є профілактична діяльність системного характеру, що складається з багатьох напрямків діяльності, які спрямовані на запобігання девіантної поведінки та формування правосвідомої особистості підлітків, що в майбутньому дає надію до зниження злочинності в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Яковець І., Автухов К., Таволжанський О. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / за ред. проф. О. В. Козаченка, проф. Є. Л. Стрельцова. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 127.
2. Якімова С.В. Особливості криміналістичної характеристики злочинів неповнолітніх / С.В Якімова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки .- 2015. - № 827.- С.292-299.
3. Головкін Б.М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема / Б.М Головкін // Проблеми законності .- 2016.- Вип. 133. - С. 204-217. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/72195/70265>
4. Головкін Б.М., Голіна В.В. Особистість неповнолітнього злочинця: сучасний кримінологічний портрет / Б.М. Головкін, В.В Голіна // Бюлетень Міністерства юстиції України .- 2006. - №1 (51). - С. 42-53.
5. Головкін Б.М. Крадіжка, як найтипівіший злочин неповнолітніх / Б. М. Головкін // Часопис Київського університету права. – 2004. – № 1. – С. 82–88.
6. Ovcharenko, Mykola O; Tavolzhanskyi, Oleksii V; Radchenko, Tetiana M; Kulyk, Kateryna D; Smetanina, Nataliia / Combating Illegal Drugs Trafficking Using the Internet by Means of the Profiling Method /Tavolzhansky O. V.// V.Journal of Advanced Research in Law and

Economics; Craiova Том 11, Изд. 4(50), (Summer 2020): 1296-1304.
DOI:10.14505/jarle.v 11.4(50).26 (1,1 д.а.)

7. Залялова І.М. Чинники злочинності неповнолітніх (на підставі соціологічного дослідження) / І.М. Залялова, А.С. Політова // Вісник Пенітенціарної асоціації України .- 2018.- №3.- С. 118-127.

8. Шендрик В.В. Особливості попередження злочинності в США, Канаді та Україні / В.В Шендрик, Ю.І Лаптії // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.2012.-№1. Стр.114-122

9. Robotization of manufacturing process: economic and social problems and legal ways of their solution / О. Е. Kostyuchenko, Т. V. Kolesnik, Z. V. Bilous, О. V. Tavolzhanskyi // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2019. – Vol. 3, is. 30. – P. 454–462

Науковий керівник: к.ю.н, доц. Таволжанський О.В.